IX. évfolyam Celldömölk 1913 novber 1. 44 szám.

KEMENESALJA

VEGYES TARTALMU FÜGGETLEN LAP.

Megjelenik minden vasárnap reggel.
Előfizetési ára: Egész évre 8 korona, félévre 4 korona, negyedevre 2 korona.
Egyes szám ára darabonkent 20 filler.

Felelős szerkesztő
DINKGREVE NÁNDOR

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Dinkgreve Nándor könyvnyomdája Celldömölkön.
Ide intézendők a szellemi részt illető közlemények hirdetések és mindennemü penzilletékek.

Halottak napján.

(*K. B.*) A halottainkat, amikor dübörögve omlanak koporsóikra a kemény rögök, szivettépő bánattal siratjuk. Könnyezünk utánok hetekig, hónapokig Azután lassan lassan beheggednek a sebek. Évenkint egyszer mégis elzarándokolunk a néma hantokhoz s könynyeinktől harmatos virágokkal ékesitjük szeretteink sirdombját. Az őszi hervadás borongása üli meg ilyenkor a természetet és a lelkeket egyaránt. Az elmulás nyomasztó gondolata lebeg mindenütt.

Ti, kik békén pihentek odalent, ne vegyétek zokon, hogy az esztendőnek csak egy napját szenteljük emléketeknek. Az élet küzdő — terén mindnyájunknak meg kell vivnia a kemény harcot, melyet a sors számunkra kijelölt. Nincs előle menekvés, mert aki él, annak küzdenie kell. De azért ne higyjétek, hogy az évnek csak egyetlen napján gondolunk szeretettel réátok, mert gyakran látjuk arcotokat, gyakran érezzük jóságos kezetek érintését és magános órákon, nehéz pillanatokban sokszor száll hozzátok ingadozó lelkünk, hogy a kedves emlékezésből erőt, bátorságot, önbizalmat meritsen. Valami láthatatlan szál köt össze bennünket: élőket veletek, akik már a földi bolyongás határát átléptétek. És a halál gondolatát csak azért viseljük önmegadással, mert tudjuk, hogy veletek fog egyesiteni. Ez a tudat kibékit azzal a szörnyü gondolattal, hogy minket is befogad egykor a hideg sirgödör, az örök csend, a végtelen nyugalom szük tanyája. Ti vagytok az a kapocs, mely összeköt minket az enyészet rejtelmes birodalmával. És ha majdan itt kell hagynunk szeretteinket, tudjuk, hogy ama sötét hidon tul, mely az enyészetbe visz, ti vártok bennünket. Fekete vizek zuhogó árja fölött vezet ez a hid; aki rálépett, az többé vissza nem térhet, mert a vámot életével kell lerónia. És mindenkinek le kell róni a nagy vámot kivétel és különbség nélkül. A vámszedő egyforma vámot követel királytól és pórtól, gazdagtól és szegénytől, kicsitől és nagytól egyaránt. És oda adja mindegyik. Némelyik nagysokára és nehezen, a másik fiatalon és könnyedén, a harmadik önként kinálja oda, mert az élet keserves és göröngyös volt neki s a küzdelemben megrokkant teste óhajtja már a pihenést. Tul azon a hidon nincs többé tülekedés, küzdés, ott csak béke és csend honol.

Jusson eszünkbe a mai napon, a sirok között bolyongva, hogy hiába vágjuk ökleinket egymás arcába, hasztalan tiporjuk egymást és gyüjtjük halomba a kincseket, mindnyájunkra ráborul egyszer az örök béke, az örök csend. Gondoljunk a halálra! Nem azért, hogy reménytvesztve elhagyjuk magunkat, hanem csupán azért, hogy el ne bizakodjunk. Sem azért, hogy az életet fel ne használjuk, de igenis azért, hogy el ne prédáljuk.

Vándorok vagyunk mindannyian ezen a földön. Előbb-utóbb elkopunk. Egyiknek utja mesés tájakon, üditő patakok mentén, hüs ligeteken, gyümölcsös kerteken vezet keresztül, a másiknak kopár, sziklás vidéken. De a végső ponton összetalálkozunk. Jelentéktelen fejfa vagy hatalmas márványemlék jelzi-e az utolsó pihenő helyet, egyre megy? ! Aki megtette kötelességét, az nyugodtan hajthatja fejét örök álomra.

Egyedül a hegyen.

— Naplótöredék. —

Irta: **Udvardy Farnac Marcel.**

II.

— Most a multba térek vissza, mikor langy tavaszi szellők lejtettek át a tájon, mikor éltető napsugarak ébresztgettek az alvó növényvilágot, mikor a hosszu tél után ujra éledni kezdett az élet.

Fakadtak a rügyek, teltek a bimbók, a hóvirág, kökörcsin kinyitotta fehér, lila kelyhét, a mandula-, szilva-, cseresznyefákat virágfüzéres lomb diszitette s az egyiket-másikat diófák is meghoztak egyszerü porzós virágaikat. Friss volt minden és üde, mi is megfiatalodva siettünk ki a város fülledt levegőju utcáiból a szabadba, levetettük sötét téli ruháinkat, hogy könnyü, világossal cseréljük fel.

— Megmámorulva, fátyolosulva a tavasz fagy leheletéről, ki gondolt volna a másnapi téli világra.

— Pedig eljött. Emlékszik rá? . . .

— Nehéz volt álmom azon a reggel s szomoru ébredésem. Fehér hópihék hulltak sürün, szakadatlan. Talán nem is igaz, talán még álmodom mindig. Kitárom, nem, felszakitom az ablaktablakat, hideg szél hajtja arcomba a havat. Hat mégis! Ily későn, a tavaszi ébredés ünnepe után?

— Sirni szerettem volna, (be jó, hogy nem tudok). Hogy vártam vágyódva decemberben, hogy ne legyen fekete a karacsony. S most, most . . .

— Egy ideig feltem kimenni, csak az ablaküvegen at néztem a furcsa képet.

— Üde, zöld ruhán, virágos fakon vastagon zuzmaras réteg. S a selymes hópehely alatt viz és sár . . .

— Azután fagyok is jöttek, jégvirágok nyiltak, jégcsapok csüngtek, zord szelek fujtak. A kuty szoritóra a gyerekek szánkázni jártak. Néha kivirgyant ugyan a Nap s eng dett a hónak, hogy meg jobban ranehezedjék a fák tehetőtlen ágaira.

— Mintha most látnám kétfelé vaini a piramisos tujákat, amint a földig borulva bókolnak . . .

— Azután ujra melegek jöttek; ujabb hét, mintha mi sem történt volna, ismét enyelgőn, csalogatón csillant a napsugar. Annyi biztatás rejtőzött mosolyában, hogy ujra bujni kezdtek a rügyek, fakadni a bimbok. Lombok, képződtek, virágok nyiltak, megérkeztek a kis madarak is: május végével uj tavasz éledt.

— Csak a diófák viseltek magukon a pusztulas jegyét. Barna barka virágjuk beteg feketén fonyadt le s lehullva, az enyészeté lett. Csupasz agai sokáig meredtek az égnel, csenevész leveleire is oly sokáig váratott, csak későn, mikor a rozsak már illatoztak, kezdte meghozni sötét zöld levelét.

— Nem tudom, megért-e engem, megsejti-e miert mondtam el mindezt s miért épen most?

— Eddig mi is — Tél meseviligában éltünk. Mese világ, alvó ország, ez a gyer-

Wotan lámpa

A legjobb és a legtartósabb drótazsas lámpa.
-szerint erőt -val 75% ár
Kapható -vizsnya- -ekben, villanyt-tapaksa es a

A középiskola emberei a polgáriskola mellett.*)

Egy igen jelentéktelennek látszó adat az, amit elmondandó vagyok. Előttem azonban, aki látója-hallója voltam, valami biztató jel, hogy a polgáriskolai státus energikus küzdelme a polgáriskolának negyven esztendős szenvedő fája uj virágokat fakaszt.

A budapesti VI. kerületi felsőerdősori elemi fiuiskola igazgatója: Háda József, a mult tanév végén, közvetlen a vizsgálatok előtt, szülői értekezletet tartott arról, hogy hova adják az elemi iskolát végzett tanulókat, a gimnáziumba-e, reáliskolába-e, vagy a polgáriba? A kérdés előadására Háda igazgató átvitt a szomszédos főgimnáziumba és főreáliskolába, amelynek tanári kara készségesen küldött előadót Endrey Ákos dr. tanár és Kemény Ferenc dr. igazgató személyében. Ezenkivül felkérte Székely Lajost, a Német-utcai polgáriskola igazgatóját, hogy a polgáriskola szempontjából tárgyalja a kérdést.

A felsőerdősori elemi iskola udvara — mert a szabadban tartottuk meg a szülői értekezletet — zsufolásig megtelt érdeklődő szülőkkel. És most jön az, amiért az értekezletnek nagyobb jelentőséget tulajdonitok. A két középiskolai előadó az objektivitás (elfogulatlanság) magasságáról, teljes őszinteséggel fedezték fel (mert itt ez a kifejezés van helyén) a háromszáznál több szülő előtt az egészségesebb, a nagyrahivatott polgáriskolát.

Endrey Ákos dr. a gimnáziumok felé tódulást az amerikai kivándorláshoz hasonlitotta. Az amerikai kivándorlás tulajdonképeni oka — mondotta — a tengerentulról jövő jó hirek az ottani boldogulas lehetőségéről. A kevés jó hir, ami harsogva jön el idáig, mindig tulsulyban van, mert a kivándorlás sok ezer szerencsétlenjeiről hiradás sincs. A gimnáziumok felől is csak jó hireket hall a közönség, hogy utközben hány tanuló esik el, hány lesz hajótöröttje a gimnáziális láznak, azt nincs, aki számon tartsa. A gimnáziumot a *kultura Kárpátiájának* és óva inti a szülőket, hogy gondolják meg százszor is, mielőtt gyermekeik számára az utijegyet megváltják. Ugyanilyen megértéssel és fölülemelkedéssel oktatta ki a szülőket Kemény igazgató, ki alapos érvekkel kárhoztatta az érettségi bizonyitvány utján való loholást. Igazán könnyü feladata volt már Székely Lajos igazgatónak. A két középiskolai előadó alaposan előkészitette a hallgatóságot arra, hogy a polgáriskola előadója mondanivalóját különösebb figyelemmel hallgassák meg. Sem a felsőerdősori elemi iskola igazgatója, sem a három első előadó előzetesen nem beszélgetett egymással a tárgyról, amit mondtak, a maguk felelősségére és a maguk belátása szerint mondták és mégis, micsoda gyönyörüséges összhangban domborodott ki ezen az értekezleten a polgáriskola életrevalósága, gyakorlati hivatottsága és hitelre talált Székely igazgató kijelentése, hogy a polgáriskola nem a középiskolából kiselejtezettek, a gyöngébb tehetségü tanulók iskolája, hanem a jövő gyakorlati kereskedelmét és iparát megteremtő különcélu, másfajtáju iskola, amelynek épen a kitünő eszü, de gyakorlati érzékü tanulókra van szüksége.

Déri tanácsos, a főváros tanügyének ez a modern vezetője ép mostanában publikálta a jövő programmját, amelyben benn van a *polgáriskolának reformja is.* Az ingyenes iskoláztatásnak a polgári iskolára való kiterjesztése pedig elére meg nem állapitható folvirágoztatáshoz kell, hogy vezesse a mi iskolánkat, ha már a lateiner pályáknak elrettentő nyomorusága és a polgáriskolai státusnak becsületes és szivós kitartása a középiskola embereit, az agitációban, mellénk állitja, hogy a nagy közönség szine előtt is hirdessék a polgáriskola életrevalóságát mai Prokrustes ágyában is. (*Bihari Mór.*)

*) »A Polgáriskolai Közlony« nagyon lekötelezi különösen a gyermekes szülőket, midőn ilyen rendkivül fontos kérdéssel foglalkozik. Bár jutna kezébe minden szulőnek ez a cikk, hisz tapasztalásból tudjuk, hogy mily nagy küzdelmet kellett a polgáriskolának a megrögzöttséggel folytatnia és mindenki tudja, hogy meg ma is mily tájékozatlan a legtöbb szülő.

Özvegy édes anyja halálára.

Koporsó ölében
Hervadtan fekszik itt
Az édes jó anya
Elhagyva gyermekit
Itt hagyja szülöttit,
Szegény kis árvákat,
Akiket gondozó
Kezei tápláltak.

Szegény kis gyermekek,
Bus szemmel nézik őt,
Reszketve emelik
A gyászos szemfedőt.
Oly nehéz elhinni,
Hogy meghalt szülőjük.
Oly nehéz elhinni,
Hogy elvál ötőlük.

Vigasztalódjatok
Kis árva-gyermekek:
Anyátok szelleme
Itt marad veletek!
Jószivü emberek
Jótékony kezei
Arcotok könnyeit
Le fogjak törölni.

Küldjetek hő imát
Az egek Urához,
Az édes jó anyát
Fogadja magához.
Majd ő az egekben
Könyörög értetek,
Hogy ti e világon
Boldogan éljetek.

---

meksereg birodalma. Téli világ ez, mely szines ugyan mint az ezeregyej szoba bizar pompája, s csodákkal teli, ahol minden nagy óriási. Ebben élünk, játszunk, hancurozunk s észre csak későn vesszük, hogy téli mese volt eddig eddigi éltünk s édes álom, amelyet később téli estéken a kandalló barátságos melege mellett oly szivesen álmodunk vissza.

— Boldogok voltunk, mert mieink voltak az alompaloták, tündérkertek. Selymes fü hajolt lábunk alá a puha pázsiton, ezüst tavakban arany halak akadtak horgunkra: csodavilág volt ez de szük, mert a közeli szemhatáron rózsaselhők csókolták a szines rét szélét, amelyeken apró szemünk áthatolni nem volt képes. Megha eddig is mentünk, hirtelen magas hegyóriások meredtek ijesztőr, kopáron a magasba, a sima szines utak is keskenyek, sziklásak, lettek. Mezitlen kicsi lábunk visszakapink a kergetőzre, csakolózva feledtük a magasok világát, bár a kiváncsiság, a szunnyadó vágy az ismeretlen titkok után nagy kezdte háborgatni szivünket.

— Mikor terveket szőttünk az ismeretlen jövőről, meg mikor mint merész kalandok hősei tüntünk fel önmagunk előtt, akkor már a könnyü szenderges perceit éltük. S kitűtött a tavaszi nap. Ébredtünk.

— Észrevétlen volt. Nyitott szemmel is szép volt minden. Harmatos a fü, illatos a levegő, dalos a völgy, megsem oly szines, csak a hegy maradt meredek, kopár és magas. A légvárak eltünték, az előbb nagy dolgok törpékké változtak, csak a hegy a régi.

— Ez az élet, a nyiltszemmel élt élet hegye. Ezen kell átkelni mindenkinek. Legtöbben tüzesen, vidáman indulnak, csak kevesen vannak, akik mindjárt a hegy lábánál megállnak sirvá, kétségbeesve.

— Fürge lábakkal, vissza sem tekintve sietnek előre a keskeny uton, türelemre, zsongva. Csak kevesen vannak, akik nem járt ösvényeken keresik ugyanazt a célt, akiket nem ejt meg az élet láza, időnkint meg-megpihennek, körültekintnek s gyönyörködve szemlélik a szélesülő látóhatárt ujabb és ujabb bajaival; ujjongva hajolnak le, s néha sziklákra is kusznak a ritka havasi gyopárért. Amazok lábai alatt is nyilnak virágok de, satnyák, porossak, letaposottak.

— Érti ugy-e a képet? s azt sem kell mondanom, hogy sokan dölnek ki e roskadva esnek össze a tolongásban, ki veszi észre? már vártak helyeikre . . . Hányan érik el céljukat? S ha elérik nem kell-e mondanunk már késő. Jaj, hogy hiába éltem!

— Mert művészet a legnagyobb művészet élni tudni. Botlani oly könnyü.

— De sietek, mert hüvösebb már az éjszaka, fájna a vád, ha miattam, ostoba fecsegésem miatt érné valami betegség. Vagy talán amugy is untatják bölcselkedő szavaim?

Mintha álmából riasztották volna fel, szinte türelmetlenül, de kérőn szólt a lány.

— Cseppet sem fázom, folytassa kérem.

— Imi! eltünt a téli elmult! mesevarország. A tavasz lehellete minket is ébresztget. Itt a tavasz, aludni tovább nem lehet, nem szabad. Nem maradhat a völgyben, meg

Szemle.

Hirül adtuk már, hogy az Országos Polgári Iskolai Tanár-Egyesület Sopron—Vasvármegyei Köre okt. 25-én Szombathelyen közgyülést tartott, melyen összesen 66 tanár, — köztük a czelldömölkiek és sárváriak is, — vett részt. Az előadók között szerepelt Joneszku Jenő sárvári tanár, aki „az idegen nyelvek tanitása nálunk és a külföldön“ cim alatt figyelemmel hallgatott, érdekes tanitási módszerről értekezett. — Fábián Gyula előadása a középiskolák reformjáról értekezett, melynek kapcsán két inditványt terjesztett elő és azokat a közgyülés egyhangulag el is fogadta.

A középiskolák reformja küszöbön áll és az iránta való érdeklődés az egész társadalomban megnyilvánult. Épen ez okból Fábián sárvári tanár előadását alább közöljük.

A kultuszminiszter programmjában jelezte, hogy a középiskolákat reformálni akarja. Szavaiból világosan kitünik, hogy a középiskolák alsó négy osztályának az egységes tantervét betüről-betüre a polgáriskola szellemében képzeli megoldani. Természetes is. A mi iskolánk az, mely alkalmazkodni akar az élethez, a mi iskolánk mutat a legtöbb életrevalóságot, szelleme tehát ellenállhatatlanul szuggerálja azt a főt, amely a modern iskola megalkotásán fárad.

Már látszik nagy körvonalakban az egységesitett középiskolák alsó négy osztálya. A mi iskolánk lesz belőle, a miénk, a polgáriskolának helyesen nevezett intézmény.

Mi lesz hát a polgári iskolánkból. A miénkből?

Ez a kérdés bántotta a sárvári tantestületet és megbizott engem, hogy vessem fel itt is ezt a kérdést.

Benne leszünk-e mi is a modern középiskolában, vagy még a mainál is szerencsétlenebb tantervet kapunk és lesz iskolánkból most már igazán olyan kloaka, mely a középiskolákból kilökött selejtes elemek levezetésére szolgál.

A mi aggodalmunk jogos. Legalább is eddig nincs szó rólunk. Megcsinálják a modern középiskolát nélkülünk. Elején az elavult nézetek hadseregében fognak az érdekeltek küzdeni a négy alsó középiskola egységesitése ellen, mikor azután látják, hogy a kor szelleme elsöpri a pókháló sáncokat, kilökik a polgáriskolát, mert tehernek nézik azt az óriási tömegü gyermektábort, mely a polgáriskolákban nevelkedik és akikből immáron szintén válhatnak diplomás emberek is.

A reform földolgozását azzal adta át a miniszter a közoktatásügyi tanácsnak, hogy a gimnázium és reáliskola tanterve is átvizsgáltassék.

Mi magunk pedig nem törődünk a dologgal. Miért? Nem értem. Nem merjük gondolni, hogy a polgáriskola — középiskola? Nem merjük megmondani? Vagy csak lusták vagyunk szólni?

Összes bajunk forrása abban gyökerezik, hogy tantervünket, szellemünket a társadalmi balvélemény mélyen alant képzeli, sőt tudja a másik két középiskola nivója alatt. Összes sérelmünk ebből indul ki. Ezért mellőztek most a nyugdijrendezés alkalmával, ezért nem akarják tanárképzésünket megjavitani.

Most alkalmunk volna elfoglalni azt a helyet, amely minket megillet. Ne resteljünk hát foglalkozni ezzel a kérdéssel és inditsuk meg a mozgalmat most, amikor oly közel vagyunk végcélunkhoz, hogy egy kis erőfeszitéssel lerombolhatjuk az akadályokat, melyek iskolánk boldogulásához vezetnek.

Inditványunk két részre oszlik.

1. Üdvözölje a kör a minisztert azért a korszakalkotó reform-tervéért, mellyel a középiskolák alsó négy osztályának egységesitését akarja elérni. Kéri, hogy a polgáriskola tanterve dolgoztassék át a reform középiskola szellemében ugy, hogy az egyesitett három középiskola alsó négy osztályának tanterve betüről-betüre megegyezzék.

Emeljen az egyesitett négy középiskola fölé direkt az életre nevelő iskolákat három évfolyammal. Teremtse meg igazán a hétosztályu polgáriskolát, ne játékszerül, hanem komoly eszközéül a magyar iparnak, gazdaságnak. Kérjük jóindulatát törekvéseink iránt, melyek az élet jegyében fogantak és amelyek a haza fölvirágoztatását célozzák.

2. Kérjük a központot, kisérje figyelemmel az ügy folyását. A reform kérdés lételünk alapföltétele. Tegyen felre most minden mást. Teljes erejével vesse magát erre az ügyre, mert ha most el nem érjük célunkat, akkor talán soha. Ha kell, bivjon kongresszust össze. Fontosabb tárgy nem volt ennél már évtizedek óta és félő, hogy ez a tárgy nem kerül szőnyegre soha.

Inditványom tételénél nem bocsájtkozom részletekbe. Hogy igazam van, tudja mindenki. Érzi is szive mélyén, csak nem meri kimondani. Feszitsük meg idegeinket, vessük le szivünkről a ránehezedő lidércnyomást s mondjuk nyugodt férfiassággal, mi is középiskola vagyunk, mi régen életre nevelünk, — ott a helyünk azon a csapáson, sem előbb, de nem is hátrább, ahol a más középiskoláké.

Kérem a kört, fogadja inditványunkat jóindulattal. Tegye magáévá és kövessen el mindent, hogy annak érvényt is szerezzen.

Egy segédjegyző szerencséje. Kajcsa László komádi segédjegyző az osztálysorsjáték VI. osztályán 82220.számu ¼ sorsjegyével a 600.000 koronának ¼ részét nyerte meg, ami az illetékek levonása után 120.000 korona. Egy budapesti banküzlet két hivatalnoka vitte el a szép nyereséget Nagyváradról automobilon. A küldöttek megkérdezték a segédjegyzőt, hogy micsoda tervei vannak a jövőre vonatkozóan. — »Semmi, mondotta Kajcsa László, — az én életemen nem változtat a dolog semmit. Megmaradok az állásomban, mert nagyon szeretem a hivatásomat. Eddig is meg voltam elégedve sorsommal, ezután is megleszek. A pénz nem változtat rajtam semmit, legfőlebb, hogy többet engedhetünk meg magunknak a jövőben . . .« Hogy ki a másik három nyerő, arról egyelőre nem szól a krónika.

---

kell indulnia az uton fel a hegyre. Mindig előre, a ragyogó felhők csókoló csucs felé; öntől függ hogyan. Lázasan történve, pihenés nélkül, amerre a többiek is mennek, vagy meg-meg pihenve, járatlan ösvényeken. Egyedül, vagy elfogadva valahinek segitő kezét. Öntől függ.

— Én rég választottam. Én iszonyodom a zsibvásári zajtól, én megvetem azok köznapi formaságait, én külön megyek, messze azoktól, pedig talán meredekebb ez ut s mélységes mérhetlen szakadékok teszik veszélyessé

— A hegy lábánál vagyunk. Választanunk csak most lehet.

— Megyünk a cél felé . . . Megyünk vissza a Télbe . . .

— A napsugár hiv. Itt a tavasz, a kora tavasz. Talán ugy gondolja kora még. Bolondos az áprilisi napsugár a csalfa, hütelen.

— S én azt mondom: csak a diófalelkek féljenek. Mert az előitéletek fagya csak őket fosztja meg viráguktól, csak ők hullnak el az uton s meddőn, illat, virág, gyümölcs nélkül, üresen térnek vissza a Télbe . . . S oly sokan vannak a diófalelkek . . . .

Hevesen, indulatosan szakitotta meg itt a leány.

— Elég! . . . Mindenre kérem, ne folytassa; legalább régi hitem fosztányait hagyja meg, hogy legyen mivel takarnom dideregő tagjaimat s felszáritanom bánatkönnyeimet.

Azután szomoruan, kérve mondta ki az elutasitó szavakat:

— Ali, legyen a régi, lelkemet szeresse, testvérét lássa bennem s maradjunk továbbra is együtt.

— Megkisérattam. Kétségbeesett harcot vivtam önmagammal. Titkoltam nyugtalanságomat, csititgattam lázongó vérem, de mint tüzhányó hegyből az izzó láva, hirtelen tomboló erővel törtek ki keblemből a lenyügözött vágyak. Tavasz jött, napsugár hivott.

— Akarja, legyek a régi, csendes, álmadozó maradjak tovább is, mint testvérkéje közelében.

— Nem, nem, képtelen vagyok. Fogja fel a dagadó, duzzadó árt, átszakitja a töltést, szétrombolja a zsilipet. Lehetetlent kiván.

— Mégis, amennyire rajtam áll, az óhajának is eleget szeretnék tenni (bár érzem, sohasem sikerül) a régi leszek s ezért hárhogy is fájjon, bucsuzom; bucsuzom, lehet, való szinü: örökre. Elmegyek messze s távolmaradok mindaddig, mig a bensőm emésztő, lobogó tüze lohadni nem fog. Elmegyek, mert küld, bár marasztal is ajka, elmegyek, hogy vissza se térjek, hogy vissza se nézzek soha. S majd ha kiáltom a nahó-t s visszhangozza a hegy, tudom nem hallja meg soha . . .

— Soha . . . soha — ismételte csendesen a lány. S kétségbeesett csalódva mormolta: nem szeret, nem szeret.

Hallotta a fiu a szókat, bántotta az igazságtalan vád, de nem felelt. Félt a szavaktól. A nagy pillanatok ellenségei a kicsinyes beszédnek.

Szótlanul keltek fel s indultak meg az uton. A verandánál elváltak remegve, erőltetett hidegen, reszkető kézfogással.

Krónika.

Abból az alkalomból, hogy a parlamenti őrség egyik őrmestere április hónapban az őrség kötelékéből kilépett, a Pesti Hirlap-ban »Romlik a parlamenti őrség« cimen egy cikk jelent meg, mely éles támadást intézett az őrség tagjai ellen, akik azt sértőnek találták és kérésükre a honvédelmi miniszter fölhatalmazta a budapesti királyi ügyészséget, hogy a cikk szerzője ellen sajtópört inditson. Az inkriminált közleményért a felelősséget Abonyi Árpád ismert iró és hirlapiró vállalta el, akit az esküdtszék a mult héten nem vétkesnek nyilvánitott, tehát a verdikt (esküdtszéki döntés) alapján a biróság fölmentő itéletet hozott. Az ilyen sajtópörök nem valami érdekesek, sőt mivel — lehet mondani — köznapiak, a közönség alig veszi azokat figyelembe, kivéve ha szenzációkkal vannak a felek, a vádlott, a vádló és védők beszédei, illetőleg vallomásai megspékölve. Hogy mi mégis megemlékezünk erről a mindennapias sajtópörről, annak oka, hogy Váry Albert dr. királyi ügyész vádbeszédének erkölcsi tartalma, sulya és ereje kapta meg szivünket. Az ember becsületéről beszélt a királyi ügyész, amely — ugymond — egyetlen érték, mely velünk születik s fönmarad utánunk akkor is, mikor már nem élünk. A szép megkapó és megragadó beszédből közöljük a következőket:

Hogy abban az örök harcban, melyet az emberiség egymással a haladásért folytat, ugymond a királyi ügyész, a küzdőfelek melyikének van igaza, nem könnyü eldönteni. Igazság volt még nemrégen, mi ma már igazságtalanság és az emberiség élete nem egyéb, mint szüntelen, lázas rohanás az előtte lidércfényként fölcsillanó egymással teljesen ellentétes ujabb és ujabb ideálok után. Ebben a küzdelemben jogosan senki sem hirdetheti magáról, hogy megtalálta és igy kizárólagos birtokában van az abszolut csalhatatlan és az emberiség boldogitására egyedül alkalmas igazságnak. Azt a kérdést, hogy az eszme, melyért harcolt, valóban az emberiség igazsága volt-e csakugyan az emberi haladást szolgálta-e, csak az utókor hivatott végérvényesen eldönteni.

De ha ekként nem is tudjuk kétségtelenül eldönteni, hogy e küzdelemben hol az igazság, azt azonban abszolut biztossággal megállapithatjuk, hogy ez a harc csak addig jogos és tiszteletreméltó, mig a küzdőfelek megbecsülik egymásban az embert. Mert a küzdelem hevében, bármennyire eltávolodnak is egymástól az emberek, aki az emberhez mégis csak legközelebb áll: az maga az ember. S az emberi boldogulásért vivott harcban magát az embert támadni s üldözni: ellenkezik e küzdelem céljával. Aki velünk szemben áll, azt ellenfelünknek s nem ellenségünknek kell tekintenünk. Föl kell tételeznünk róla, hogy az ő meggyőződése neki éppen olyan tiszta, önzetlen és szent, mint nekünk a miénk s be kell látnunk, hogy a meggyőződés tisztasága s csalhatatlansága nem a mi kizárólagos szabadalmunk. Azért, mert valaki más véleményen van, nincs jogunk meggyőződése jóhiszeműségét kétségbevonni s rá a gyanusitás és rágalom mérgezett nyilaival lövöldözni. A haladásért vivott küzdelem célja nem lehet embervadászat s az erkölcsi halottak mesterséges gyártása nem szolgálhatja semmiféle magasztos eszme diadalát . . .

Erkölcsi javaink legértékessebbike a becsület. Rendelkezhetünk az anyagi javak még oly mennyiségével is, üres szemfényvesztés az csupán mely csak arra való, hogy eltakarja az erkölcsi szegénységet, mint a sirhant fölötti viráglepel az alatta végbement enyészetet.

Egyetlen érték, mely velünk születik s fönmarad utánunk akkor is, mikor már nem élünk. Az, hogy embertársaink bennünket megbecsüljenek, nekünk az életet jelenti s aki becsületünkre tör, életünkre tör s erkölcsi halálunkat akarja.

— Isten megáldja Ilmi. Csak egyet kérek: törölje ki emlékéből képem csendesen, észrevétlen. Legyen boldog, szerencsés . . . Jó éjszakát! . . .

— Felejtsem!? Igazán mondja!? . . . Soha! Jó éjszakát örökre . . . Ugy-e nem gondolja ugy, ahogy mondta?

— Kimondtam: soha. S a férfiuhoz a tett illik, nem a fecsegés. Kimondtam, ön akarja igy (tán akaratlan bár.) Soha, soha. Legyen boldog. Jó éjt . . . örökre.

S megindult kemény, határozott léptekkel. Már a kiskert alacsony rácsoskapuját is betette.

A leány meg kimerülve, erőtlen rogyott a nádfonatu karosszékbe s fojtott kétségbeesett sikoltás hagyta el ajkát: Ali . . . Ali. A kapuig hallaszott. Ajtaját ép akkor nyitotta ki a férfi . . .

S halkan becsukta maga után.

(Vége köv.)

Halottak estéjén.

Borult az ég, fátyolt vont a temetőre,
A sirok fölött őszi szellő enyeleg
Mellettök meg szomoru arccal térdelve
Gyászruhás alakok imákat rebegnek . . .

Bánatos özvegy áll egy korhadt fejfánál,
El-elnézi hosszan és aztán ráhajol:
»Miért raboltad el őt, kegyetlen halál!«
Súgja a keblében dúló fájdalomtól.

Tovább, a másik sírnál térdel egy ara,
Szeme könnyekkel telt, arca halvány, sápadt;
Imát rebeg . . . Zokogásba fúl imája,
A kit szeretett, porlad a halom alatt.

Amott árva fiú dől egy friss halomra.
Szivettépőn zokogva panasz kél ajkán:
— Ki mondja nekem ezentúl »Édes fiam!«
És kinek mondom én majd »Drága jó anyám!«

A néma sírok fölött keresztül-kasul
Mosolygó arcu kis gyermekek futkosnak,
Kergetőznek-víg kacajjal, gondtalanul
S alant örök álmot alusznak a holtak.

Kiin járok-kelek én is a temetőben,
Kivilágított hantok között szomorún,
Bármerre nézek, mindenütt egy intelem
Lebeg, mindenre ez van irva: »Meghalunk!«

K. B.

HIREK.

Tanitóválasztás. Erdélyi Zoltán kemeneshőgyészi ev. tanitót a nagyalásonyi gyülekezet egyhangulag tanitójává választotta.

Esküvő. Kosztolitz Mór helybeli üvegkereskedő holnap, vasárnap tartja esküvőjét Komáromban az izr. templomban Raáb Berta urhölggyel.

Köszönetnyilvánitás. A czelldömölki iparosifjuság szüreti mulatságának tiszta jövedelmét 20 koronát, a helybeli polgári fiuiskola szegény tanulóinak segélyezésére adományozta. A megalakitandó egyesület alapja javára tett ezen nemesszivü ajándékért az iskolaszék nevében köszönetet mondok. *Kemenesi József*, polgári isk. igazgató, iskolaszéki jegyző.

Tanitói államsegélyek. A közoktatásügyi miniszter Kemény József czelldömölki izr. és Kemény Simon jánosházai izr. tanitók fizetését 2000 koronára egészitette ki, mig Németh András jánosházai róm. kath. tanitó fizetését 1400 koronára.

Tandijmentes helyek betöltésére felhivás. A Magyar Tanügyi Intézet az általa vezetett, miniszterileg engedélyezett Kereskedelmi Szaktanfolyamra 40 tandijmentes férfi- és nőjelentkezőt vesz fel, a kik közül 20 növendék a nappali, 20 pedig az esti kurzusra járhat be. — Felvesz a tanfolyamra 40 féltandijmenteset is. A tanfolyam célja, hogy azok, kiknek nem állott módjukban, hogy felsőkereskedelmi-iskolát végezzenek, a kereskedelmi életben legszükségesebb ismeretekre kiképeztessenek, hogy tudásuk alapján megfelelő irodai alkalmaztatáshoz juthassanak. Főbb tantárgyak: Könyvvitel, magyar-német kereskedelmi-levelezés, irodai-munkálatok, számtan, gyorsirás, gépirás, helyesirás és szépirás. Folyamodványok a Magyar Tanügyi Intézethez VII., Rákóczi ut 60 mielőbb beküldendők. Kérvényekhez a születési, utolsó iskolai és szegénységi bizonyitvány csatolandó. A tanitás f. é. november hó 15-én kezdődik s öt hónapon át tart. A szerzett tudásról miniszteri biztos jelenlétében történő vizsgálaton tesznek tanuságot, melyről bizonyitványt kapnak.

Meghalt a gyermeke után. Horváth Sándorné kemenesszentpéteri asszonynak egy héttel ezelőtt vörhenyben meghalt 6 éves kis gyermeke. Az anya ezt annyira szivére vette, hogy azóta mitsem evett, minek következtében meghalt.

Az őszi országos vásár szerdán zajlott le Czelldömölkön, mely a kedvező idő mellett jóforgalmu volt.

Családi béke és nyugalom ott honol, hol nincs gyermekbetegség. A gyermekbetegséget megelőzni minden anya kötelessége és gondja. E célt ugy érik el a legjobban, ha a gyermeket az elválasztás idejétől kezdve Phosphatine Faliéres-el táplálják. Ennek következtében a gyermek megerősödik, husa megkeményedik és a fogzáson könnyedén esik tul. Egy nagy doboz elegendő 3 hétre, ára 3 korona 80 fillér. Főraktár: Zoltán Béla gyógyszertára Budapest, V. Szabadság-tér.

Függetlenségi kisgazdapárt. Eszünkágában sincs lapunkban politizálni, de egyik fővárosi napilapnak »cikletes« hirét mégis meg kell emlitenünk. Azt hiresztelt ugyanis, hogy »a kormány annyira készül a választásokra, hogy nemcsak a maga kerületeit akarja biztositani, hanem megtett minden előkészületet, hogy *müellenzéket* gyártson magának azokban a kerületekben, ahol semmi kilátása nincs«. »Függetlenségi kisgazdapárt — ez a cime a müellenzéknek, programmja körülbelül ugyan-

az, mint a kisgazda-párté, melynek három tagja van ma is a parlamentben. Különösen a *Dunántulon* számit rá a kormány. Sopronmegyének csaknem minden ellenzéki kerületében szervezik már a kormány segitségével a függetlenségi kisgazdapártot, dolgozik már a kormány a győrmegyei zámolyi kerületben, próbalkoznak a gazdák megnyerésével Vasmegyében a *czelli* és a *szárvári* kerületés dolgoznak Somogy és Zalavármegyék valamennyi ellenzéki kerületében.« — Regisztráltuk ezt a hirt anélkül, hogy annak fontosságot tulajdonitanánk.

Észjárás. Csikmegyében történt. Hogy mikor? Azt Clio elfeledtette megörökiteni; különben ez mellékes, a fő a tény. A tény pedig az, hogy az eset — valóban megesett. Nevezetesen egy székely atyafit cimzett levelet Csikmadarasra küldtek. A gébé el is ment, de — Csikverebesre. Amidőn átadta a levelet egy hassonnevü uri embernek, az megnézvén a cimet visszaadta neki azzal a figyelmeztetéssel, hogy rossz helyen kopogtatott.

— Rossz helyen-e? — kérdezte kérdőjellé változva a székely.

— Bizony barátom, magának Csikmadarasra kellett volna mennie, nem pedig Verebesre! — válaszolt mosolyogva az ur.

— Madarasra? — Hát a vereb nem madar? szólt kerdőleg a gébé s midőn látta, hogy nevetik, nagy hümmögve, tarkóját vakarva indult kifelé.

Időjárás. A meteorologusok a multkor előre jelezték, hogy okt. 22-dike időváltozást hoz. Nálunk azon a napon ködös, hüvös idő volt, de annál krimiuálisabb tél állott be Észak-Amerikában, Szan-Franciskó vidékén földrengés rémitette meg a lakosokat, Franciaország egyes helyein borzasztó viharok dultak, Brüsszelben pedig olyan orkán dühöngött, amely fákat csavart ki tövestől, kéményeket döntött le, háztetőket sodort el, csürköket döntött romba, telefont és telefondrótokat szakitott el. — Nálunk pompás őszi napoknak örülünk.

A magánuton való tanulás, illetőleg tanitás kérdésével nemcsak nálunk, hanem a külföld összes illetékes szakkörei foglalkoznak, mert nem tagadható, hogy annak rendezése különfele okokból nagyon szükséges. A magyar kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium hivatalos orgánuma a mult héten a zürichi kerületi tanfelügyelőségnek erre vonatkozó rendeletét ismerteti, amely körülményből arra következtethetünk, hogy előbb-utóbb a magyar közoktatásügyi kormány is — legalább rendeletileg — szabályozni fogja a magánuton való tanitást. — A zürichi kerületi tanfelügyelőség abból a tapasztalatból indulva ki, hogy a magánuton tanitott gyermekek száma szemlátomást növekszik, elhatározta, hogy 1-szor: A magánuton tanitott gyermekek szülőitől vagy gyámjaitol minden iskolaév elején egy, két példányban kiállitott, órarend követelendő be jóváhagyás végett. 2-szor: A kerületi tanfelügyelőség arra ügyel, hogy a magánuton tanitott gyermekek tanrendje a kötelés tantárgyak mindegyikét felölelje és hogy a tanórák száma egy gyermek tanitásánál a nyilvános iskolák tanóráinak legalább egyharmadát, 2—3 gyermeknél legalább is felét, 4—5-nél kétharmadát tegye. 3-szor: Hat vagy több gyermek együttes tanitása már magániskola jellegét veszi föl, és rendes gyermekeknél az iskola illető osztályának teljes órarendje vezendő a tanitás alapjául. 4-szer: Annak megállapitására, hogy a tanitás teljességében megfelel-e az iskola követelményének, az iskolákban minden iskolaév végén a magánuton tanuló tankötelesek megvizsgáltatnak. Ez a vizsgálat a nyilvános iskolak tanitóinak közreműködésével is tarthato és a rendes évzáró vizsgalatokkal köthető össze. A vizsgálat eredményéről ugy a tanfelügyelőség, mint a gyermekek szülei vagy gyámjai értesitendők. 5-ször: Hogy az eredmények megitélése egyöntetü legyen, a magántanitás föllügyeletével a tankerületi tanfelügyelőség valamelyik tisztviselője bizható meg.

A munkásbiztositó. Joformán igaza is van annak, aki a minap azt irta, hogy nincs az a szeszélyes primadonna, aki annyit beszélteine magáról, mint a munkásbiztositó. Kitalál olyan dolgot, ami még az adóhivatalnak sem jutna eszébe, mert még a szegény borbélylegények borravalójat is meg akarja adóztatni. Legalább Szegeden ez történt, de eddig sikertelenül és remélhetően a jövőben sem lesz sikere.

Hivatalos jelentés a szőlőtermésről. Soproni kerület (Sopron és Vas vm.) Tekintettel az időjárás állandó esős voltára, a szüret okt 6-an általánosan megkezdődött és hamarjaban — jó időbe is fejeződött. A must cukortartalma 16—18%. A termés mennyisége gyönge, helyenkint közepes. A szőlőcefre ára 48—56 K. A must ára 60 70 K.

Baromfikiállitás Budapesten. A baromfitenyésztők országos egyesülete f. évi december hó 5—8-ig terjedő időben Budapesten a városligeti iparcsarnokban országos jellegü baromfikiállitast rendez. Kiállithatók az összes baromfifélék, galambok, házinyulak, baromfi- és nyultakarmany, baromfi és házi nyultenyesztési segédeszközök és a baromfira vonatkozó szakirodalom termékei, festmények, rajzok, fényképek, csontvázak és preparátumok. Bejelentési határidő nov. 8-dika, beküldendő dec. 1-jéig. Bejelentési ivekat és a kiállitás részletes tervezetét szivesen megküldi a kiállitási iroda Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Szomoru hir jön Párisból azok számára, a kik szeretik a *francia pezsgőt*. Az idei szüret a Sámpányban épenséggel katasztrofális. A tavalyi fagy után jött a jégverés, virágzás idején pedig ellepte mindenféle betegség és most szüretkor mocs munkás, a miért tisztek felügyelete alatt katonák végzik a munkát. A Sámpány termése, mely átlagban 400.000 hektoliter szokott lenni, az idén alig éri el a 20.000 hektolitert. Ámbár a borkereskedők rendkivül nagy árt fizetnek a szőlősgazdáknak, egy kilogramm szőlőért három frankot, a termelő nem kapja meg még az önköltséget sem. Minthogy 1900 óta csak két középtermés volt, a pezsgőkereskedők minden készlete elfogyott, főleg mivel a rossztermést mindig eladták Németországba, ahol föl is dolgozták. Ily körülmények között képtelenek eleget tenni a kivitelre való megbizásnak. A mily szomoru ez a franciákra nézve, annyira kedvez ez nekünk. Legalább hozzaszokik majd kényszerüségből is a különben kitünő magyar pezsgőhöz az is, aki eddig tisztán elfogultságból csak francia pezsgőt ivott. A magyar pezsgőgyárosok élelmességétől függ majd, hogy fölhasználva az alkalmat, meghóditsák a világpiacot. Igy lehet aztán az, hogy ami a franciáknak szerencsétlenség, az nekünk szerencse.

ELADÓ
portál.
Egy kevesek használt
üzleti portál
olcsón eladó.
Érdeklődők lapunk szerkesztőségénél nyernek bővebb felvilágositást.

Kemence
munkás!
Egy család, ki öt vagy hatodmagával dolgozik, esetleg megfelelő két kisebb családot keresletik a nagyszentmihályi gőztéglagyárba.
Első Szombathelyi
Gőztéglagyár
Hübner Testvérek és Pohl G.

Kiadó üzlethelyiség.
A Kossuth Lajos-utca ujonnan épült emeletes házában (Dinkgreve-féle ház) egy
TÁGAS ÜZLET MELLÉKHELYISÉGGEL KIADÓ.

LEGSZEBB

vágott és cserépvirágok

: mindenkor kaphatók :

KOSZORUK

alkalmi csokrok, a legizlésesebben, olcsó árban azonnal készülnek

BERECZ LAJOS

kereskedelmi kertészetében

CZELLDÖMÖLKÖN.

Virágüzlet: Kossuth Lajos-utca.
Kertészeti telep: Sági-ut.

Hirdetéseket jutányos áron felvesz a KIADÓHIVATAL.

HORNYOLT CSERÉP

kitünő minőségben kapható

özv. Tory Györgyné

villanyüzemü téglagyárában Czelldömölkön a következő árak mellett:

Hornyolt cserép 1000 darab 65 K.
» katrányozott cserép 1000 db. 75 K.

A hornyolt cserép tartósságáért és fagyálló képességéért jótállást vállalok.

ZAKOTS ISTVÁN

kelmefestészete és vegyészeti ruhatisztitó intézete

PÁPÁN, Szentbenedek-tér 16.
(Saját házamban.)

Vidéki megrendelések gyorsan és lelkiismeretesen eszközöltetnek.

ELADÓ HÁZ.

Czelldömölkön, a Dömölki-utcában egy ház, mely áll: 5 lakásból és nagy szabad területből — házhelynek is alkalmas — azonnal, olcsón eladó.

Bővebb értesitéssel szolgál:

Kreiner József.

Steckenpferd liliomtejszappan

elérhetetlen hatásu szeplők eltávolitására és nélkülözhetetlen szer arc és bőrápolásra, mit számtalan elismerőleveivel bizonyithatunk. Gyógytárakban, Drogeriákban, Illatszer és fodrászüzletekben 80 fillérért kapható. Szintugy páratlan hatásu női kézápolásra a Bergmann »Manera« liliomkrémje, mely tubusokban 70 fillérért mindenütt kapható.

Tisztaság — Egészség!

Ha fájnak a lábai: **menjen gőzfürdőbe.**
Ha fáj a dereka: **menjen gőzfürdőbe.**
Ha éjjel dőzsöl: **menjen gőzfürdőbe.**
Ha egészséges: **menjen gőzfürdőbe,**
hogy ezt a kincset megóvja.

Masszás és tyukszemvágás.

Pápai gőz- és kádfürdő

reggel 6 órától egész nap nyitva. Csütörtökön délelőtt és délután a gőzfürdőt hölgyek használhatják.

SZALAY GYULA

temetkezési vállalata

CZELLDÖMÖLKÖN, SÁGI-UTCA.

Nagy választékban raktáron tartok diszes érc és fakoporsókat, koszorukat és minden a temetkezéshez szükséges cikkeket.

Hullaszállitást s minden egyéb megbizást a legnagyobb gonddal, pontossággal végezek ugy, hogy a gyászoló családnak akár helyben, akár vidéken, miről sem kell gondoskodnia.

Temetéseket a legegyszerübbtől, a legdiszesebbekig elvállalok és azokat a kegyelet megadásával végzem. Ravatalokat felállitok; mely célra pompás diszletek állanak rendelkezésemre.

Városunk vidéke n. é. közönségenek szives jóindulatát kérve, vagyok mély tisztelettel

Szalay Gyula asztalos, Czelldömölk, Sági-utca.

Szalóky Zsigmond

kőfaragó

Czelldömölk.

Sirkőraktár: Szentháromság-tér.
: Kőfaragó-telep: Kis-utca.

Homokkő-, márvány-, gránit- és syenit sirkőraktár.

Kataszteri földméréshez szükséges köveket raktáron tartok.

Epületmunkat és mindennemü javitásokat elfogadok és azokat jutányos áron készitem

Nyomatott [illegible] nyomdájában Czelldömölk.